

בס"ד. משיחות יום ד' פ' בא, ג' שבט

וש"פ בא, ו' שבט ה'תשנ"ב.

— תרגום מאידית —

אל פרעה" הוא הקדמה לגאולה עצמה והתחלתה בפועל⁶.

ויתירה מזו: ע"פ הידוע⁷ שיציאת מצרים היא התחלת ופתיחת (כל הגאולות, כולל) הגאולה העתידה (עלי נאמר⁸ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"), יש לומר, ש"בא אל פרעה" (התחלת גאולת מצרים) הוא הקדמה גם לגאולה העתידה.

וצריך להבין מהי השייכות ד"בא אל פרעה" לגאולה — דלכאורה תוכנם הפוך: "בא אל פרעה" מורה שפרעה נמצא בתוקפו, ומשה צריך לבוא אליו ("בא") ולהזדקק אליו (עד שפרעה אומר לו לאחר מכן, בהמשך הפרשה⁹ (לאחרי מכת חושך) "לך מעלי השמר לך אל תוסף לראות פני כי ביום ראותך פני תמות"), בניגוד גמור מגאולת מצרים שענינה ביטול תוקף פרעה, לנצח אותו, ועיי"ז — להשתחרר, לצאת וללכת (מפרעה מלך) מצרים!?

ב. ויובן בהקדים שאלה כללית בענין "בא אל פרעה":

א. ציווי ה' למשה "בא אל פרעה" הוא התחלת — ושמה¹ — של הפרשה שמדובר בה אודות גאולת בני ישראל בפועל ביציאת מצרים², "ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים גו' הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם"³.

מכיון שכל פרשת יציאת מצרים נקראת על-שם "בא אל פרעה" (וכידוע⁴ ששם הפרשה מורה על תוכן כל הפרשה), מובן, ש"בא אל פרעה" קשור ונוגע לתוכן גאולת מצרים (בהמשך הפרשה).

כלומר: נוסף לכך שכל פרטי שליחותו של משה אל פרעה הם הכנה לגאולת מצרים, ניתוסף בזה בנוגע ל"בא אל פרעה", בהיותו התחלת ושם פרשת הגאולה, ונוסף לכך התחלה הנאמרת (לא כהקדמה לענין נוסף, אלא) כענין וציווי בפ"ע של הקב"ה למשה ("ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה", ותו לא⁵) — ש"בא

1) כן נקראת ("בא אל פרעה") ברמב"ם סדר תפלות כל השנה (בסוף ספר אהבה), ובאבודרהם בסדר הפרשיות וההפטרות.

2) משא"כ בפ' שמות ובפ' וארא מדובר אודות ההבטחה וההכנה ליצי"מ.

3) פרשתנו יב, מא. נא.

4) ראה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך. ובכ"מ.

5) ראה לקו"ש ח"ו ע' 57 ואילך. וש"נ.

6) ראה בארוכה שיחת ש"פ בא תנש"א (התועודיות תנש"א ח"ב ע' 176 ואילך).

7) ד"ה כימי צאתך תש"ח פי"ב (ע' 164).

8) מיכה ז, טו.

9) יו"ד, כח.

לאנהרא לההוא קול דאקרי קל בלא וא"ו". ומפרעה בשרשו דקדושה (הענין דפריעה וגילוי אלקותו ית"ב), משתלשל פרעה למטה¹⁷, בכל התוקף בלעו"ז.

ג. עפ"ז יובן הענין ד"בא אל פרעה" בשרשו בקדושה:

בזהר פרשתנו¹⁸ מבאר הענין ד"בא אל פרעה" כפי שהוא בפרעה למטה: "מה כתיב בא אל פרעה, לך אל פרעה מבעי לי, מאי בא, אלא דעייל לי קב"ה אדרין בתר אדרין לגבי תנינא חדא עלאה תקיפא דכמה דרגין משתלשלין מני, ומאן איהו רזא דתנין הגדול, ומשה דחיל מני' לא קריב אלא לגבי' אינון יאורין ואינון דרגין דילי', אבל לגבי' דחיל ולא קרוב בגין דחמא לי' משתרש בשרשין עלאין, כיון דחמא קב"ה דדחיל משה ושלחן ממנן אחרנין לעילא לא יכלין לקרבא לגבי', אמר קב"ה הנני עליך פרעה מלך מצרים התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו¹⁹, וקב"ה אצטריך לאגחא בי' קרבא ולא אחרא, כמה דאת אמרת אני ה'".

כלומר, שבגלל התוקף דעצם קליפת פרעה ("התנין הגדול") בביתו בארמון המלך (שרשו "בשרשין עלאין") פחד משה להכנס לשם. ולכן לא אמר לו הקב"ה "לך אל פרעה" (שילך לבד), אלא "בא אל פרעה",

כל ענין בתורה הוא ענין נצח¹⁰ (במילא) הוראה נצחית לכל הדורות. ועפ"ז מהי ההוראה הנצחית מ"בא אל פרעה", לאחרי שביטלו וניצחו את פרעה (מלך מצרים) בגאולת מצרים, ועאכו"כ לאחרי הגאולה האמיתית והשלימה כש"את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"¹¹, ולא נשאר שום רושם מפרעה, ומעין ובודגמת זה — בסוף זמן הגלות, כשנסתיימו כל הבריורים דקליפת פרעה וכיו"ב (כמדובר כמ"פ)?

ויש לומר הביאור בזה ע"פ הידוע שכל ענין בעולם, אפילו דברים שהם היפך הטוב והקדושה, יש להם שורש למעלה בקדושה. וזהו (שרשם בקדושה) אמיתת ענינם¹², אלא לאחר ריבוי השתלשלות, בכמה וכמה מסכים ופרסאות והעלמות והסתרים כו', נשתלשל למטה דבר הפכ"ס.

כך גם בנוגע לפרעה: איתא בזהר¹⁴ (עה"פ¹⁵ "והקל נשמע בית פרעה") "בית פרעה דא היא סימניך לעילא, ביתא דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין וכל בוצינין, כל מה דהוה סתים מתמן אתגלי, ובגין כך קב"ה אפיק כל נהורין וכל בוצינין בגין

10) ראה תניא רפ"ז. ובכ"מ.

11) זכרי' יג, ב.

12) ובתורה נאמרים הענינים כפי שהם לאמיתתם בשרשם בקדושה, כמבואר במק"א (ראה לקו"ש ח"כ ע' 341 ואילך. ספר השיחות תשמ"ח ח"א ס"ע 36 ואילך. ועוד) בענין "יעקב ועשו האמורים בפרשה" (לי' רש"י ר"פ תולדות).

13) ראה בארוכה ספר השיחות תשמ"ח שם.

וש"ג.

14) ח"א ר"י, א.

15) ויגש מה, טז.

16) ראה תו"א ד"ה ויהי מקץ (לא, א). תו"ח

שם רפ"א (עד, א). פ"ו (עו, סע"ד ואילך).

17) תו"א שם לא, ג.

18) לד, א.

19) יחזקאל כט, ג.

והמשכה באור — נמשכת בסדר מסויים בהתאם לציורו וגילוי הפרטי, והגילוי (אור) הוא מצ"ע באופן של גילוי בסדר והדרגה; מובן מזה, שבכדי שיהי' הגילוי ד"כל נהורין כו" ו"כל מה דהוה סתים" (היפך הגילוי), ועוד באופן של "אתפריעו" (למעלה מסדר והדרגה), ה"ז צריך לבוא מעצמותו ית', שהוא ה"מקור" (כביכול) ד"כל נהורין כו" [בלשון הזהר בפרשתנו: העצם דפרעה "רכמה דרגין משתלשלין מני"'], ויחד עם זה, "מקור" כזה שלמעלה לגמרי מכל גדר מקור וגדר מאור ואור, ולכן נמצאים ממנו "כל נהורין כו" וכל מה דהוה סתים" ובאופן ד"אתפריעו"²².

עפ"ז מובן מדוע "משה דחיל מיני" ולא קריב", כי הוא ראה את הגילוי דפרעה (דקדושה) שמושרש "בשרשין עלאין", ולכן חשש להכנס ל"בית פרעה", בו ישנו גילוי העצם דפרעה דקדושה, שכן נברא מוגבל, נשמה בגוף, לא יכול לקבל את הגילויים הנפלאים דעצמותו ית', דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין כו"; איך ביכלתו של נברא מוגבל לקבל את הגילוי ד"כל נהורין", ועוד גילוי באופן שלמעלה ממדידה והגבלה (אתפריעו), הבא מהעצמות!?

"אינן יאורין ואינן דרגין דילי", הגילויים דסדר השתלשלות, הם

שיבוא יחד עם הקב"ה ויכנס לפרעה, הקב"ה מוליך אותו יחד אתו אל הפנימיות העצם ד(קליפת) פרעה (אדרין בתר אדרין, חדרים לפנים מחדרים²⁰), בכדי לכבשו לגמרי ("לאגחא בי' קרבא").

לפ"ז צריך להבין מהו הפירוש ד"בא אל פרעה" דקדושה ("דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"): בנוגע לפרעה דקדושה (גילוי אלקות) לא שייך לומר "דחיל משה", שמשה "יפחד" להכנס לשם לבדו, ושיזדקק לכך שהקב"ה יצווה עליו "בא אל פרעה", ויכניסו ("עיל ל' קב"ה")! ויש לומר הביאור בזה:

פרעה דקדושה הוא גילוי הכי נעלה דאלקות, הן בעצם הגילוי — א) גילוי כל האורות, כולל האורות והדרגות הכי נעלות באלקות — "כל נהורין וכל בוצינין", עד ל"כל מה דהוה סתים", והן באופן הגילוי — ב) באופן ד"אתפריעו" מלשון פרוע (בלי סדר), היינו למעלה מסדר, מדידה והגבלה.

ויתירה מזו: ה"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין כו" בא דוקא מעצמותו ומהותו ית' [ובלשון הזהר: "בית פרעה כו" ביתא דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין כו" קב"ה אפיק כל נהורין כו", שבבית (דירה) נמצא המלך בגילוי בכל עצמותו²¹ — שכן אור מצ"ע הוא מוגדר בגדרו וציורו של גילוי (אור), וכל דרגא

22) וראה תו"ח שבערה 16 (עח, סע"א), ש"פרעה" מלשון פריעה וגילוי "הוא בחי' התגלות הפנימית דוקא כי ל' פריעה לא שייך רק לגלות מתוך ההעלם והכיסוי כו"'. ועפ"ז מובן עוד יותר שהוא לא בכח האור (שענינו גילוי), כ"א דוקא בכח העצמות.

20) פי' דרך אמת.

21) ראה אה"ת בלק ע' תתקצו. המשך תרס"ו ס"ע ג. הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' כז הערה 35.

שהנשמה היא למעלה ממדידות והגבלות הגוף הגשמי והמוגבל.²⁶

ד. לכך הוצרך להיות ציווי מיוחד ונתנית כח מיוחדת מהקב"ה למשה — "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה", "עיייל לי קב"ה אדרין בתר אדרין": עצמותו ית' שלמעלה מ(כל גדר ד) בלי גבול וגבול — מביאה את משה לפרעה, שגם בהיותו נשמה בגוף מוגבל, ביכלתו לקבל את הגילוי ד"אתפריעו כו' כל נהורין" מעצמותו ית'!

והביאור בזה:

פרעה מלשון "אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין כו'" ניתן לפרש בשני אופנים: א) הגילוי דכל האורות (כל נהורין) ובאופן ד"אתפריעו", למעלה מסדר והדרגה. שזה מורה שהגילוי בא מעצמותו ית' שלמעלה מגדר אור ולא מתייחס לאור בגדרו וציוורו הוא, שכן מצד דרגת האור (אפילו בהיותו מעין המאור) אין הוא באופן ד"אתפריעו" (כנ"ל). ב) "כל נהורין", דרגת וציוור האור היא באופן ד"אתפריעו" — גילוי שלמעלה ממדידה והגבלה וציוור. היינו, שגם הציוור, מדידה והגבלה ד"כל נהורין" הוא באופן דלמעלה ממדידה והגבלה ד"אתפריעו".²⁷

ביכולתו של נברא לקבל, ולכן לא חשש משה לגשת אל פרעה כפי שנמצא בדרגא זו (בביתו, ועאכו"כ מחוץ לביתו²³). אבל כפי שפרעה מלשון "אתפריעו כו' כל נהורין" נמצא בביתו בכל התוקף — הגילויים דעצמותו ית' — מכך משה חשש, כי נשמה בגוף מצ"ע לא יכולה לקבל זאת!

ויש לומר שזה מרומז גם בהמשך הפרשה: כשפרעה אמר למשה "לך מעלי השמר לך אל תוסף לראות פני כי ביום ראותך פני תמות", הסכים לכך משה באמרו "כן דברת לא אוסיף עוד ראות פניך"²⁴. מזה מובן, שלדברי פרעה יש מקום בתורה ובקדושה, אלא כפי שזה בקדושה ה"ז טוב בשלימות. והענין בזה: מכיון שהגילוי דפרעה דקדושה הוא למעלה מכל מדידה והגבלה ("אתפריעו כו' כל נהורין"), לכן "ביום ראותך פני תמות". מצד דרגת משה (מצ"ע)²⁵ אין ביכלתו של נברא לקבל את הגילוי ד"ראות פניך" דפרעה, ולהשאר נשמה בגוף, לראות את הפנימיות ("פניך") ד"אתפריעו כו' כל נהורין", גילוי שלמעלה מכל מדידה והגבלה; הגילוי ד"ראות פניך" הוא דוקא כפי

26 וע"ד "לא תוכל לראות את פני כי לא

יראני האדם וחי" (תשא לג, כ).

27 ראה תוי"ח שם (עו, סע"ד ואילך) ב' פירושים ב"פרעה" מלשון פריעה וגילוי: גילוי החיצוניות, וגילוי הפנימיות (שזהו אמיתית ענינה של פריעה, כנ"ל הערה 22). ושם (בהמשך לפירוש השני ב"אתפריעו"): "עיקר המכוון שהוא בהשתלשלות העולמות שהיה התגלות הפנימי בחיצוני הכלי דוקא באופן שלא יסתיר הכלי לאור כלל וכמו שהיה במ"ת .. וכמו שהיה לע"ל כו'".

23 ראה שיחת ש"פ בא תנשא ס"ד (התועדויות תנשא ח"ב ע' 178 ואילך). וש"נ.

24 פורשתנו יו"ד, כח"כט.

25 ולכן הסכים משה לדברי פרעה "כן דברת לא אוסיף עוד ראות פניך", כי לדעתו מצד דרגת משה לא יתכן שאדם נברא, נשמה בגוף, יכיל בתוכו הגילוי דפרעה דקדושה. אבל באמיתית הענין — כן הוא בכח העצמות ("בא אל פרעה"), כדלקמן בפנים.

ה. ביאור הטעם מדוע עשה הקב"ה את החידוש ד"בא אל פרעה", שמשה כנשמה בגוף יוכל לקבל את הגילוי ד"אתפריעו כל נהורין" — יובן בהקדים ביאור תוכן הענין דגאולת מצרים בכלל (ש"בא אל פרעה" הוא ההקדמה והתחלה לזה, כנ"ל):

הכוונה דגאולת מצרים היא — מתן תורה, כפי שאמר הקב"ה למשה מיד בתחילת שליחותו: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"³³. החידוש דמתן תורה הוא — נתינת התורה והמצוות למטה לבנ"י, נשמות בגופים, בכדי שיוכלו להגשים את תכלית וכוונת בריאת כל העולם: נתאוהה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים³⁴, שבמדידה והגבלה והעלם והסתור דנשמה בגוף בתחתונים, יהי גילוי העצמות, כמו אדם (כביכול) הנמצא בגילוי בכל עצמותו בדירתו הפרטית²¹ (ומכ"ש בנוגע להקב"ה בורא העולם ומנהיגו), כפי שיתמלא בשלימות הגילוי בגאולה האמיתית והשלימה (ומעין זה הי' במתן תורה), כמ"ש³⁵ "ולא יכנף עוד מוריק"³⁶, הוא יהי בדירתו בגלוי בלי שום לבושים, אפילו בלי הלבושים הכי עליונים (כנף העליון).

וכידוע³⁷, שקודם מתן תורה, היתה

וחיבור ההפכים (ד"כל נהורין" ו"אתפריעו") הוא דוקא בכח העצמות (כנ"ל ס"ג):

ידוע²⁸ שהאור (קודם שנתגלה) כלול בעצמות המאור ממש, רק ששם אי"ז בכחי' אור, אלא ביכולת העצמות (וקדמון כקדמותו ית'²⁹), שנושא הכל וכל יכול, ו"אתפריעו מיני' כל נהורין". ולכן, גם כשהאור נמשך בגילוי (בציור אור), שקשור בציור והגבלה כלשהי (ומצ"ע אי"ז באופן ד"אתפריעו"), נמשך בו מהעצמות שלימות הגילוי ד"כל נהורין", ויתירה מזו — שהמדידה והגבלה ד"כל נהורין" גופא היא באופן ד"אתפריעו", למעלה ממדידה והגבלה³⁰.

ומזה משתלשל למטה יותר הכח לחיבור ההפכים דבלי גבול וגבול (באור גופא), ולמטה יותר — החיבור דאור וכלי³¹. עד — החיבור דנשמה וגוף, שגם נשמה בגוף מוגבל יכולה לקבל את האור הבלי גבול עד לגילוי ד"פרעה", "אתפריעו כו' כל נהורין" מעצמותו ית', ויתירה מזו — שנשמה בגוף תוכל להכנס לשם ("בא אל פרעה"), "אדרין בתר אדרין", בפנימיותו ובתוכיותו³² ממש.

(28) המשך תרס"ו ע' קפב ואילך.

(29) שם ע' קסט.

(30) משא"כ מצד זה שעצמותו ית' הוא מופשט ולמעלה מכל גדר מאור ואור, הרי האור אינו מתייחס לעצמותו ית', והגילוי שלו אינו באופן ד"אתפריעו" שלמעלה ממדידה והגבלה, שזהו דוקא בכח העצמות.

(31) ראה לעיל הערה 27.

(32) ראה אוה"ת וארא ע' קצו (כפירוש "בא

אל פרעה" דלעיון).

(33) שמות ג, יב.

(34) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקותי ג.

במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.

(35) ישעי' ל, כ.

(36) תניא שם (מו, א).

(37) ראה תנחומא וארא טו. שמור"ר פי"ב, ג.

ועוד.

מצרים "דיבור (משה) הוה בגלותא"⁴³, ולכן טען משה שעל ידו לא יכולה להיות הגאולה למטה⁴⁴.

ובשרש הענינים ה"ז בגלל מעלה משה, שמצ"ע הוא בדרגא שלמעלה מגילוי בדיבור, למעלה אפילו מהגילוי תורה שבכתב ותושבע"פ למטה [כבד פה באורייתא דבעל פה וכבד לשון באורייתא שבכתב]⁴⁵, משה⁴⁶ הי' "כבד פה" כי "שרשו מתהו ששם היו האורות גדולים ולא היו יכולים להתלבש בכלים, וזהו ענין כבד פה שלא הי' יכול להשפיע אור שכלו לתוך כלי הפה"⁴⁷, ולכן אמר "שלח נא ביד תשלח" (משיח צדקנו), "דהיינו מי שהוא מעולם התקון", בו הכלים מרובים להכיל האורות.

וע"ז ענה הקב"ה "מי שם פה לאדם גו' הלא אנכי הוי' גו' ואנכי אהי' עם פיך והוריתך אשר תדבר"⁴⁸: מצד עצמותו ית' שהוא כל יכול (והוא מקור לכלי הפה דעולם התיקון והאורות מרובים דתהו), הוא יכול לפעול שגם בגלות מצרים, וגם אצל משה (שמצ"ע הוא למעלה מגילוי

ה"גזירה" בין עליונים ותחתונים, שעליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה, ובמתן תורה נעשה ביטול הגזירה, הנתינת כח להמשיך בתחתונים הגילוי דעליונים, עד לדרגות הכי נעלות באלקות, עד מעצמות ומהות, כך שהגוף הגשמי בעולם הזה הגשמי נעשה קדוש, עד לדירה לו יתברך — עד ש"ישראל וקוב"ה כולא חד"³⁸ נמצא בגלוי בכל העולם.

מזה מובן, שבגלות מצרים וציאת מצרים — המהוים הכנה לגילוי העצמות למטה במתן תורה — מודגשת ההקדמה לביטול הגזירה, המעבר ממצב של פירוד בין עליונים ותחתונים למצב של אחדות ביניהם, כהכנה לשלימות האחדות ביניהם במתן תורה עצמו.

ויש לומר ששלב עיקרי בזה נפעל ע"י ציווי ה' למשה "בא אל פרעה", כדלקמן.

ו. ובהקדים, שעד"ז מצינו בהתחלת שליחותו של משה להוציא את בני ישראל ממצרים:

בביאור טענת משה להקב"ה "לא³⁹ איש דברים אנכי גו' כי כבד פה וכבד לשון אנכי", ולכן "שלח⁴⁰ נא ביד תשלח"⁴¹ — מבואר בכ"מ⁴², שבגלות

(43) לשון זוהר שם.

(44) וראה ד"ה ויאמר גו' מי שם פה תרע"ח (ע' קלח), שפליאת משה היתה "איך יכול להיות גילוי אוא"ס עד למטה מטה, וגם ראה הקליפה הקשה דמצרים שמונע ומעכב ביותר כו". וראה ד"ה זה תרל"ד (ע' קכ).

(45) זח"ג כח, רע"א. וראה מקומות שבהערה 42.

(46) בהבא לקמן ראה תו"א וראה ד"ה ויאמר גו' מי שם פה (נא, ד ואילך). תו"ח שם (נט, א ואילך).

(47) ל' התו"א שם, ב.

(48) שמות ד, יאייב.

(38) ראה זח"ג עג, א.

(39) שמות ד, י.

(40) שם, יג.

(41) "ביד מן דכשר למשלח" (תרגום אונקלוס עה"פ), "שלח נא ביד אדם מדבר צחות שיהי' כשר וראוי לשליחות נכבדות כזאת כו" (רמב"ן שם).

(42) זח"ב כה, ב. ד"ה ויאמר גו' מי שם פה באוה"ת שמות ע' עה. ד"ה הנ"ל תרכ"ז (ע' עה ואילך). תני"ח (ס"ע עו ואילך).

לגמרי בכללות העולם צ"ל שבירת קליפת מצרים" ע"י "אנכי אהי" עם פיך", וזה מביא לאח"ז — גילוי הדיבור במתן תורה, "אנכי ה' אלקיך"⁵⁶, שאז⁵⁷ משה התרפא לגמרי⁵⁸.

ז. עפ"ז יובן ג"כ הענין ד"בא אל פרעה" דקדושה בגלל זה ש"משה דחיל מיני":

משה מצד דרגתו הוא (מצ"ע) — "כבוד פה וכבוד לשון" (בגלל הריבוי אורות גדולים שלמעלה מכלים) — חשש איך יוכלו הכלים לקבל את האורות הגדולים ד"אתפריעו כו' כל נהורין"; וזהו החידוש בציווי הקב"ה אליו "בא אל פרעה", "עייל לי קב"ה אדרין בתר אדרין": בזה נתן לו הקב"ה את הכח — כח העצמות — שהכלים דנשמה בגוף יוכלו לקבל בפנימיות את כל הגילויים הנעלים דעצמותו ית', "דאתפריעו ואתגליין מיני" כל נהורין⁵⁹.

והטעם ע"ז הוא, כי זוהי תכלית ושלימות דכל סדר השתלשלות, של כל האורות, עד לבחי' פרעה, "אתפריעו כו' כל נהורין" — כי "נתאוהו הקב"ה להיות לו יתברך

(בכלים), יהי הגילוי כדיבור בפה, "ואנכי אהי" עם פיך", "פי", אף שמצד שרשך מתהו אין לך כלים כאלו אבל אנכי הוי' שעשיתי את הכלים דתקון ואת עולם התהו אני יכול להפך הדבר להתערב בחי' תהו ותקון יחד היינו המעלות דשניהם, שיהיו האורות מרובים כמו בתהו כו' וגם בחי' המעלה דתקון שיהיו הכלים מרובים מאד"⁴⁹.

אלא שאז — במצרים — "ואנכי אהי" עם פיך" הי' גילוי בדרך נס — שבשעה שמשה דיבר עם פרעה "יהיו דבריו נכונים"⁵⁰ [ונוסף לכך גם "אהרן אחיך יהי נביאך"⁵¹, "ודברת אליו ושמט את הדברים בפיו גו"⁵², "הוא יהי" לך לפה"⁵³ — בכדי שהדיבור יתגלה בשלימות, גם בדרך הטבע]. אבל אז הוא לא התרפא⁵⁴, שלכן לאח"ז אמר משה "אני ערל שפתים"⁵⁵. וזה נפעל ע"י הגילוי ד"אנכי (אהי) עם פיך" דמתן תורה (התחלת עשרת הדברות⁵⁶), שלכן בכחו לפעול יציאת מצרים ("אף שהדיבור הוא בבחי' גלות"), "רק בכדי שיהי גילוי הדיבור

49 (49 תו"א שם נב, סע"ב.ג. וראה תו"ח שם בסופו (סח, א): "הלא אנכי כו' כי כל יכול לעשות מתהו תיקון ומתיקון תהו... יכול לעשות ג"כ היפך האור לכלי והכלי לאור... ויכול להיות היש בבחי' אין והאין בבחי' יש כו'".

50 (50 שמו"ר פ"ג, טו. הובא בדרושים שבערה 42.

51 (51 וארא ז, א.

52 (52 שמות שם, טו.

53 (53 שם, טז.

54 (54 ראה דב"ר רפ"א. זח"ב שם. רמב"ן שמות ד, י"ד. וראה גם שמו"ר שם.

55 (55 וארא ו, יב. ל.

56 (56 יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.

57 (57 דב"ר וזהו שבערה 54.

58 (58 סד"ה מי שם פה תרנ"ח (ע' פז).

59 (59 ויש לומר, שזהו הפירוש ב"הקל נשמע בית פרעה", כמבואר בזהו שם (בהמשך לזה ש"בית פרעה" הוא "ביתא דאתפריעו ואתגליין מיני" כל נהורין כו'), "ובג"כ קב"ה אפיך כל נהורין וכל בוצינין בגין לאנהרא להווא קול דאקרי קל בלא וא"ו" שהגילוי דפרעה (שענינו קול ודיבור ראה אוה"ת וישב (כך ו') ע' תרצד, ב) מאיר גם בדרגת משה שהוא "כבוד פה וכבוד לשון" ("קל בלא וא"ו"), לעשותו קול (בוא"ו), שהאור בא בגילוי בכלי הפה.

בגופו והן בממונו⁶⁴, ואפילו בלבושיו — "לכבוד⁶⁵ ולתפארת"⁶⁶, שכפי שבנ"י במציאות של נשמות בגופים הם "כולא חד" עם הקב"ה.

ועד"ז נמשך גם בעולם — החיבור דעליונים ותחתונים שנפעל במ"ת, עד לגילוי העצמות בתחתונים.

והיות שזהו חידוש גדול (שנברא נשמה בגוף מוגבל מתאחד עם בלי גבול עד להעצמות), כפי שמשנה התפלא על כך ו"דחיל מיני" — לכן, כהכנה והקדמה לזה הי' "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה", שבהיותו נשמה בגוף (משה), במדידה והגבלה ובמצב שיכולה להיות סכנה (בגלל פרעה דלעו"ז), הוא נכנס בפנימיות לפרעה דקדושה ומקבל את הגילויים הכי נעלים מעצמותו ית', ש"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין כו"⁶⁷.

דירה בתחתונים", שבמדידה והגבלה דנשמה בגוף בתחתונים, יהי' גילוי העצמות. ולכן הי' "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה", שבהיותו נשמה בגוף הוא נכנס אל פרעה דקדושה ומקבל את הגילויים הכי נעלים מעצמותו ית', ש"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין כו".

ח. עפ"ז יובן ג"כ מדוע "בא אל פרעה" הוא הקדמה והתחלת הגאולה, [נוסף לפירוש הפשוט, שע"י "בא אל פרעה" דלעו"ז נעשה ביטול ושבירת קליפת פרעה כפי שהיא בתקפה בארמון המלך⁶⁸, שזוהי התחלת הגאולה — ישנו בזה ענין עיקרי]:

השלימות דגאולת מצרים היא — להביא את מתן תורה (למלאות את הכוונה דדירה בתחתונים —) גילוי העצמות ("אנכי") למטה לבנ"י נשמות בגופים, נשמה בריאה בגוף בריא [כידוע⁶¹ שבמ"ת התרפאו כל בני (כולל משה, כנ"ל). וי"ל שזה מרומז גם בציווי הקב"ה לבנ"י קודם מ"ת "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"⁶², שגם כפי שהם "גוי" בעולם הזה הגשמי, הם "קדושים" עד לדרגת "ממלכת כהנים" — "כהנים גדולים"⁶³, שכהן גדול צריך להיות שלם הן

64 ראה יומא יח, א. וש"נ. רמב"ם הל' כלי המקדש רפ"ה.

65 תצוה כח, ב.

66 ויש לומר, שברדרגת הספירות, "כבוד ו"תפארת" (מלכות ותפארת, הכוללות כל הספירות) הם ע"ד בלי גבול וגבול, כידוע שתפארת (ז"א) הוא "קצה אוא"ס", ומלכות (שרגלי יורדות) הוא מקור לעולמות ב"ע (תו"א תרומה פא, א). ובבגדי כהונה שהם "לכבוד ולתפארת" נעשה חיבור שניהם יחד.

67 וי"ל שזוהו נמשך הכח גם ל"בא אל פרעה" כפשוטו, כדי לבטל ולשבור קליפתו, שהרי תוקף הקליפה בא מהקב"ה, שלכן נאמר (בהמשך ל"בא אל פרעה") "כי אני הכבדתי את לבו" (ולכן דחיל ממנו משה), והכוונה פנימית בזה היא כדי לבטל הקליפה ויהי' יתרון האור כו' (סד"ה בא העת"ר), ולכן ע"י "בא אל פרעה" בשרשו בקדושה גילוי "כל נהורין" מעצמותו ית', נעשה גם הכח ל"בא אל פרעה" (יחד עם הקב"ה) להלחם עמו ("לאגחא בי קרבא") ולבטלו מכל וכל, שזוהו רק "ביבולתו ית' שהוא כל יכול"

60 ראה בארוכה ד"ה בא העת"ר (המשך תעריב ח"ב ע' תמא). תש"ד (ע' 127). שיחת ש"פ בא תנש"א (התנועדות תנש"א ח"ב ע' 176 ואילך). וש"נ.

61 תנחומא יתרו ח. במדב"ר רפ"ז. וראה גם מכילתא (הובא בפרש"י) עה"פ יתרו כ, טו. ובכ"מ.

62 יתרו יט, ו.

63 בעה"ט עה"פ. וראה אגדת בראשית פע"ט

[פ].

ומזה לומדים גם בעבודתו של יהודי מקבל התורה והמצוות, שגם כפי שהוא נשמה בגוף למטה, עם כל המדידות והגבלות הקשורות בזה, צריך להיות באופן דלמעלה ממדידה והגבלה, לא רק מצד חלק הנשמה שלו ש"נשמה שנתת בי טהורה היא"⁷³ ולמעלה מהגבלת הגוף, אלא אפילו כפי שנמצא למטה במדידה והגבלה אמיתית (בגופו הגשמי), בו הוא זקוק ל"ואתה משמרה בקרבי"⁷³ — יכול וצריך להיות אצלו "בא אל פרעה", "דאתפריעו כו' מיני כל נהורין", שהוא מקבל "כל נהורין", ויתירה מזו — שהגבול שלו עצמו הוא באופן ד"אתפריעו", למעלה ממדידה והגבלה.

והטעם ע"ז הוא, כי "ישראל וקוב"ה כולא חד" — לא רק מצד נשמתו למעלה (או חלק מנשמתו), אלא כל מציאותו — כנשמה בגוף יחד — היא "כולא חד" עם הקב"ה, כביכול, כי העצם כשאתה תופס בחלקן אתה תופס בכולו"⁷⁴. וכמובן גם מהפס"ד (וכדעת הרמב"ן⁷⁵) שתכלית שלימות השכר ו(במילא) שלימות כל הענינים הוא דוקא לנשמות בגופים בתחיית המתים (ולא לנשמות בלי גופים, כדעת הרמב"ם⁷⁶). ואדרבה — לע"ל הנשמה ניזונית מן הגוף⁷⁷.

ועי"ז שהי' כן אצל משה, נמשך הכח לכל בני"י, שיוכלו לקבל את הגילוי דמתן תורה, כשנפעל החיבור דגבול ובלי גבול, "אתפריעו כל נהורין" ד"נר מצוה ותורה אור"⁶⁸, ש"כל נהורין" (גבול) הם באופן ד"אתפריעו" (בלי גבול).

כידוע שתורה ומצוות מצד עצמם הם בעצם למעלה ממדידה והגבלה (חכמתו ורצונו של הקב"ה⁶⁹). והחידוש בזה הוא — שלא רק כפי שהם מצד עצמם, אלא) גם כפי שיוורדים למטה (במ"ת) במדידה והגבלה, וקיומם ושלימותם תלוי דוקא במדידה והגבלה — הרי המדידה והגבלה שלהם גופא היא למעלה ממדידה והגבלה: הן בתורה — הן תורה שבכתב שיש לה הגבלה: מספר מסויים של אותיות וכו', והן בתורה שבעל פה שלימודה צריך להיות בשכלו והבנתו המוגבלת של האדם (שדוקא אז אפשר לברך ברכת התורה)⁷⁰, ועאכו"כ במצוות, שלכל מצוה יש מדידה והגבלה (ריבוי פרטי הדינים (והידורים) בכל מצוה לפי ענינה) — הרי המדידה והגבלה גופא ד"כל נהורין" ("נר מצוה ותורה אור") באופן ד"אתפריעו" למעלה ממדידה והגבלה [ע"ד "והי' מספר גו' אשר לא ימד ולא יספר מרוב"⁷¹, וע"ד "מקום ארון אינו מן המדה"⁷²].

(73) נוסח ברכות השחר.

(74) כתר שם טוב בהוספות סקט"ז. וש"נ.

(75) שער הגמול בסופו. וראה הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ה ע' קסה הערה 126.

(76) הל' תשובה פ"ח ה"א"ב. פיה"מ סנהדרין פ' חלק ד"ה ועתה אחל.

(77) המשן וככה תרל"ז פצ"א"ב. סה"מ תרח"ן ע' ריט. וראה גם סה"ש תורת שלום ס"ע 127 ואילך. סה"מ קונטרסים ח"ב תיג, ב. ובכ"מ.

(אוה"ת וארא ע' ולא. ד"ה ראה נתתיך תרל"א, עזר"ת, תשט"ו. וראה לקו"ש חט"ז ע' 74 ואילך).

(68) משלי ו, כג.

(69) תניא פ"ד ואילך.

(70) הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. וש"נ.

(71) הושע ב, א.

(72) יומא כא, א. וש"נ.

באופן של שאילה [הם היו יכולים ליטול את הכלים בשעת מכת חושך, וכיו"ב] ודוקא בנשיאת חן⁸³?

ויש לומר הביאור בזה: כיון שהכוונה דגאולת מצרים היא כדי לפעול דירה בתחתונים, אם כן, השלימות בזה (לא בדרך שבירה, אלא) דוקא כאשר גשמיות העולם גופא, עד שהמנגד עצמו (המצריים), "מסכים" ברצונו⁸⁴ לסייע (עד כמה שאפשרי) לגאולה.

[הן אמת, שבמקום שלא עוזרת דרך אחרת מאשר ביטול ושבירת המנגד — כמו שהי' ע"י מכות מצרים — צריך להיות כך הסדר בלית ברירה כביכול; אבל לאחרי זה, איפוא שרק הדבר אפשרי, מחפשים שיהי' דוקא בדרכי נועם כו'].

שזה נעשה הכנה לשלימות הענין דדירה לו יתברך בתחתונים, בגאולה האמיתית והשלימה, כשגם ה"נחש" — "תנין הגדול" (פרעה) — יהי' "שמש גדול"⁸⁵ לקדושה⁸⁶.

י. אבל בגאולת מצרים לא היתה שלימות בירור התחתון, כמובן מזה שהי' צריך להיות "כי ברח העם"⁸⁷,

(83) וראה נחלת יעקב פרשתנו (י, כב), שהנשיאת חן בעיני מצרים נעשתה מזה שהמצריים ראו שבני' לא לקחו מעצמם הכלים בעת מכת חושך.

(84) וכבר שק"ט במפרשים בגדר נתינה זו — ראה לק"ש חכ"א ע' 12 ואילך. חכ"ד ע' 87 ואילך. וש"נ.

(85) ראה סנהדרין נט, ב.

(86) ומעין זה נעשה ע"י הפיכת התנין למטה, ע"ד אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' (צפני' ג, ט. אוה"ת וראא ע' קצה).

(87) בשלח יד, ה.

ט. ע"פ הנ"ל יובן ג"כ דברי משה לפרעה בהמשך הפרשה⁷⁸ "גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לה' אלקינו", ואח"כ ציווי הקב"ה למשה "דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב, ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם"⁷⁹, ולאח"ז חזרת התורה על כך כשבנ"י קיימו הציווי בפועל: "ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים גו' וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את מצרים"⁸⁰ [נוסף על הפעם הראשונה הכתובה בפ' שמות⁸¹. נמצא, שהתורה חוזרת על זה שלשה פעמים!],

דלכאורה אינו מובן: מדוע נוגע לגאולת מצרים ש"גם אתה תתן בידינו גו'", ושה"וינצלו את מצרים" יהי' דוקא באופן ד"וישאלום", ויתירה מזו — דוקא מתוך חן, עד שהקב"ה עצמו פועל שכך יהי' ("וה' נתן את חן העם בעיני מצרים")? כאשר בנ"י יצאו ממצרים, לאחרי מאות שנות שעבוד, היו צריכים למצוא דרכים לברוח משם מה שיותר מהר, ולא להתעכב כדי... למצוא חן בעיני המצריים! אפילו אם הי' צריך להיות "וינצלו" (בכדי לקיים את הבטחת ה' לאברהם⁸² "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"), מדוע הי' צריך להיות דוקא

(78) יו"ד, כה.

(79) יא, ב"ג.

(80) יב, לה"לו.

(81) ג, כא"כב.

(82) לך לך טו, יד.

עולה נשמתו למעלה יחד עם "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו"⁹⁵, וזה "מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה .. ופועל"⁹⁶ ישועות בקרב הארץ"⁹⁷.

וביאָרצייט בכל שנה ושנה נוספת עלי' שלא בערך בנשמת בעל ההילולא (שזהו הטעם לאמירת קדיש ביום היאָרצייט בכל שנה)⁹⁸, ועלי' "בעילוי"⁹⁹ אחר עילוי"¹⁰⁰.

ובסגנון פרשתנו: ביום יו"ד שבט נעשה אצל בעל ההילולא — משה רבינו שבדורנו (כידוע)¹⁰¹ שאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא¹⁰²) — "בא אל פרעה", "דעייל לי קב"ה אדרין בתר אדרין" ("בעילוי אחר עילוי") אל פרעה דקדושה, "דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין". ובכל שנה — ועד"ז בשנה זו — נוספת בזה עלי' נעלית יותר, עד — שלא בערך.

והגילוי מ"בא אל פרעה" אצל נשיא הדור — ש"הנשיא הוא הכל"¹⁰³ — נמשך ומתגלה למטה ו"פועל ישועות בקרב הארץ", אצל כל אנשי הדור (ובפרט מצד בחי' משה שבכאור"א מישראל¹⁰⁴), נשמות בגופים דוקא.

"בחפזון יצאת מארץ מצרים"⁸⁸, כי הרע הי' עדיין בתוקף כו"⁸⁹ (כמובן גם מזה שלאחר מכן "וירדוף (מצרים) אחרי בני ישראל"⁹⁰, ויצי"מ לא נשלמה עד ש"וירא"⁹¹ ישראל את מצרים מת על שפת הים"⁹²).

שלימות בירור העולם תהי' דוקא בסוף גלות זה האחרון, בגאולה האמיתית והשלימה, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", שלכן היציאה מהגלות לגאולה תהי' באופן ש"לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו"⁹³, כי "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ולכן יצאו מהגלות (בוויזות, אבל) באופן דמנוחת הנפש ומנוחת הגוף, בתכלית השלימות והבריאות — נשמות בגופים, ועוברים מיד (בלי הפסק כלל) לחיים נצחיים של נשמות בגופים בגאולה האמיתית והשלימה (תכלית ושלימות השכר, כנ"ל).

יא. ענין הנ"ל שייך גם ליו"ד שבט, יום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, המתברך⁹⁴ (בשנה זו) משבת פ' בא אל פרעה [וההסתלקות היתה (בשנת ה'שי"ת) בשבת פ' בא עצמה]:

ידוע שביום ההילולא של צדיק

95) תניא אגה"ק סי' ז"ך (קמו, א"ב).

96) תהלים עד, יב.

97) אגה"ק סכ"ח (קמח, א).

98) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 329 הערה 15.

99) ל' האגה"ק בביאור לסו"ך (קמו, א).

100) ראה לקו"ש שם ע' 329 ואילך. וש"נ.

101) זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט. וראה תניא פמ"ד (סג, א). ועוד.

102) ובכ"ר פני"ז, ז: ואין דור שאין בו כמשה.

103) פרש"י חוקת כא, כא.

104) תניא רפמ"ב.

88) פ' ראה טז, ג.

89) ראה תניא פל"א (מ, ב).

90) בשלח יד, ח.

91) שם, ל.

92) שעד אז היתה אימת מצרים עליהם (שהרי "איסטורין שלח עמהם" פרש"י בשלח יד, ה, ממכילתא עה"פ). וראה גם סה"מ מלוקט ח"ד ע' רכו הערה 16.

93) ישע"י נב, יב.

94) ראה זח"ב סג, ב. פח, א.

ה"אתפריעו כו' כל נהורין" אצל בעל ההילולא (ובפרט ביום ההילולא), כולל בהנהגתו מתוך שמחה, נמשך לכל אחד מבניי ולכל בניי בדורנו, שכנשמות בגופים יוכלו לקבל את האורות הגדולים.

יב. מבלי הבט על כך שאצל בעל ההילולא, הגילוי בפועל ד"בא אל פרעה" כעת, ה"ה כפי שנמצא נשמה למעלה מהגוף. וע"פ המדובר לעיל בארוכה, מובן, שתכלית השלימות בזה היא דוקא כש"אתפריעו כו' כל נהורין" מתגלה בנשמה בגוף, כפי שיהי' אצל בעל ההילולא תיכף ומיד ממש כש"הקיצו ורננו שוכני עפר"¹¹¹.

יתירה מזו: גם בחיים חיותו בעלמא דין סבל בעל ההילולא יסורים גשמיים, שפעלו גם על עניניו הרוחניים, כולל — שבשנותיו האחרונות הי' אצלו בדוגמת המצב ד"כבד פה וכבד לשון" אצל משה רבינו... וזה פעל בנוגע לאופן אמירת החסידות והפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה...

ועד כדי כך, שאפילו רופאו (שהי' פרופסור, שזוהי מעלה נוספת לגבי רופא סתם) שאל אותו בטענה — הייתכן שיסוריו התבטאו דוקא בכח הדיבור, באופן כזה שלא יוכל למלאות את שליחותו בעולם כרצונו?! הוא — בעל ההילולא — זה שמרעיש כה חזק ("קאָכט זיך") בהפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, הקב"ה הי' צריך

ובפרט שדורנו זה — כפי שאמר בעל ההילולא — הוא הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה, שדור זה (דעקבתא דמשיחא) הוא גלגול מהדור דיוצאי מצרים¹⁰⁵, כך שמתחזקת יותר ההשוואה של בעל ההילולא נשיא דורנו (משה שבדורנו) למשה שבדורו — כמאחז"ל¹⁰⁶ משה "הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון", וכמדובר כמ"פ, שלנשיא דורנו יש שייכות מיוחדת לגאולת כלל ישראל (של דור זה וכל הדורות) בגאולה האמיתית והשלימה, כמרומז בשמו "יוסף יצחק": "יוסף על שם שעתידי הקב"ה להוסיף ולגאול את ישראל.. כשם שגאל אותם ממצרים, דכתיב¹⁰⁷ והי' ביום ההוא יוסיף אדני" שנית ידו וגו"¹⁰⁸, ו"יצחק" — על שם "כל השומע יצחק לי"¹⁰⁹, ששלימות הצחוק והשמחה תהי' בגאולה ("אז ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה"¹¹⁰), כפי שראו בפועל בעבודתו ונהגתו של בעל ההילולא שהצטיינה בכך שהיתה דוקא מתוך שמחה.

והפלא בזה חזק יותר כשיודעים שהי' בעל יסורים גשמיים ל"ע, עד כדי כך שהשפיעו גם על עניניו הרוחניים (כדלקמן).

ומזה מובן עוד יותר, איך

105) שער הגלגולים הקדמה כ. ל"ת וספר הליקוטים להאריז"ל שמות ג, ד.

106) ראה שמו"ר פ"ב, ד. שם, ו. וזח"א רנג,

א. ש' הפסוקים פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב.

107) ישע"י יא, יא.

108) שמו"ר פ"א, ז.

109) וירא כא, ו.

110) תהלים קכו, ב.

111) ישע"י כו, יט.

שנשיא הדור לא יכול למלאות את שליחותו כרצונו, אלא שאינו מתאים ע"פ התורה — כמובן מזה שמשה טען להקב"ה "כבוד פה וכבוד לשון אנכי", "ואני ערל שפתים", ולכן "שלח נא ביד תשלח"¹¹³, ענה לו הקב"ה מיד: "אנכי אהי עם פיך", ולא הסתפק בזה, אלא גם — ש"אהרן אחיך .. יהי לך לפה", שע"י אהרן יצאו דברי משה כדיבור גשמי ממש!

ויש לומר, שזה שהי' כך אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר, ה"ז ע"ד מה שהי' אצל משה בדורו (כנ"ל ס"ו): מכיון שלא נשלם הבריור, לכן "הדיבור הוא בגלות" (ומשה מצ"ע הוא למעלה מהגילוי בדיבור), והקב"ה לא ריפא אותו, אלא עשה נס ש"אנכי אהי עם פיך", "יהיו דבריו נכונים";

והתיקון ומילוי הדבר בתכלית השלימות נפעל — בכחו של בעל ההילולא — ע"י הנשמות בגופים, נשמות בריאות בגופים בריאים, של דורנו, הדור התשיעי, שבכוחנו לפעול את תפקידו של "אהרן אחיך יהי נביאך", ע"י הביטוי בדיבור בפועל (באופן ד"הקול נשמע בית פרעה"), ובשפע רב, הדברי תורה והוראות וכו' דבעל ההילולא, עד שדורנו זה הוא הדור בו יתקיים — ותיכף ומיד ממש — "שלח נא ביד תשלח", שע"י משיח צדקנו מתמלא בשלימות גילוי האורות בכלי הדיבור (כנ"ל ס"ו).

[וי"ל שזה מרומז גם בר"ת של

איפוא לתת לו את מלוא האפשרות לבצע זאת במידה המירבית, ובמילא הי' צ"ל שיוכל למשול ולשלוט על כח הדבור שלו, שע"י דיבור (בעיקר) מפיצים תורה ויהדות (ע"י אמירת מאמרי חסידות, ונתינת הוראות וכו'). ואדרבה: מכיון שמרעיש כ"כ בעבודה זו, הי' צ"ל אצלו (לא רק שלילת המציאות דמניעות ועיכובים בערך לאחרים, אלא אדרבה —) יותר כחות מאשר לאנשים אחרים!

ואם-כן, הייתכן — שאל הרופא — שמבלי הבט על כל זה, רואים בדיוק ההיפך — שיסורי גופו פעלו בכח הדיבור בגשמיות, שזה השפיע גם בפשטות (כביכול) בדיבור במאמרי חסידות שלו וכיו"ב, שבפשטות הענינים הדבר פעל שיהי' בזה מיעוט (בכמות) מהראוי להיות, הן בהתפשטות הדיבור שלו באמירת מאמרי חסידות, והן בהתפשטות דברי חסידות שלו בכתב (כי אם היו מתווספים יותר מאמרים, הי' מתווסף גם ב"חזרה" של המאמרים, וגם ברשימות שבכתב).

ואע"פ שלא שייך לשאול שאלות על הנהגת הקב"ה בעולמו, ובפרט עם נשיא הדור, ולא שייך לומר "איך הי' צריך להיות", ו"איך לא הי' צריך להיות" — אעפ"כ, קבע הקב"ה את הסדר ש"איני מבקש לפי כחי אלא לפי כחך"¹¹², שישתדלו להבין בשכל אנושי של כל יהודי "לפי כחך".

ובפרט בנדו"ד — שאין זו רק שאלה ע"פ שכל (של רופא), הייתכן

(113) ראה התועדויות תשנ"ב ח"א ע' 286 ואילך.

(112) במדבר פ"ב, ג.

הדור התשיעי — לגבי כל הדורות שלפני זה, עד לדור שלפנ"ז (דור השמיני): מכיון שהגאולה לא באה אז בפועל, ה"בא אל פרעה" (הגילוי ד"אתפריעו כל נהורין" למטה) לא הי' בתכלית השלימות כנשמה בגוף בריא (היתה הסתלקות הנשמה מן הגוף, וגם הנשמה בגוף היתה במצב ש"הדיבור הוא בגלות" וכו'); משא"כ בדורנו זה — הדור האחרון לגלות ודור ראשון לגאולה — נעשה תומ"י "נתלו המאורות", שלא זו בלבד שלא חסר ח"ו במאורות הגדולים דגילוי תושב"כ ותושבע"פ¹¹⁸, אלא אדרבה — נוספת שלימות נעלית יותר [לא באופן ד"כבד פה מאורייתא שבע"פ וכבד לשון מאורייתא שבכתב", להיותו למעלה מזה], באופן שכנשמות בגופים מקבלים בפנימיות "אתפריעו כל נהורין" ש"נתלו" עתה, עי"ז שמישיח צדקנו בא מיד, "שלח נא ביד תשלח" וילמד תורה את כל העם כולו¹¹⁹, עד "תורה חדשה מאתי תצא"¹²⁰,

וזה פועל את השלימות והעלי' דכל הדורות שלפנ"ז, עי"ז ש"הקיצו ורננו שוכני עפר", ובעל ההילולא בראשנו.

חידושו של דורנו לגבי הדורות שלפני זה — רואים בפועל בעבודת

"מי"ד" — משה, ישראל (הבעש"ט), דוד (מלכא משיחא): שלימות עבודתו של משה ועבודת הבעש"ט (הכולל כל רבותינו נשיאינו, עד לנשיא דורנו) נפעלת ע"י דוד מלכא משיחא, "שלח נא ביד תשלח".

יג. ויש לומר שענין הנ"ל מרומז גם בקביעות יו"ד שבט בשנה זו — ביום הרביעי בשבוע, שבו "נטלו המאורות" אבל בו ביום "נתלו המאורות, נתלו בתי"ו"¹¹⁴:

ביום זה היתה הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר (נטלו המאורות). אבל לא באופן שנשאר "נטלו" ח"ו, אלא מה"נטלו" נעשה מיד נתלו "שני המאורות הגדולים"¹¹⁵ באופן נעלה יותר — כידוע שע"י הסתלקות נעשה עלי' וגילוי נעלה יותר (מבחי' "אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין"¹¹⁶), ואז הנשמה "אשתכח בכלהו עלמין יתיר מבחיהו"¹¹⁷; וע"י חסידי ותלמידי המקושרים אליו כנשמות בגופים כאן למטה בדור התשיעי (תשיעי בתי"ו, ע"ד התי"ו ד"נתלו" לגבי הטי"ת ד"נטלו") — נפעלת גם למטה השלימות ד"נתלו המאורות", "אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין" כנשמה בגוף למטה. מזה מובן החידוש דדורנו —

118) ראה שלה"ה בהקדמתו טז, סע"א. במס' שבועות שלו קצא, א. וראה לקו"ת שה"ש יא, ד. אוה"ת בראשית יד, א. לו, סע"ב. במדבר ע' מו. מג"א ע' ב'שמא (בהוצאת תש"נ — ע' קמט). נ"ך ע' ריו. ועוד. וראה לקו"ש ח"ל ע' 10 ואילך.
119) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א ואילך. ובכ"מ.
120) ישעי' נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

114) לקו"ד ח"א מב, סע"א ואילך. וראה ז"ח בלק ד"ה אראנו (נה, ב).
115) בראשית א, טז.
116) ראה תניא פכ"ז ולקו"ת ר"פ פקודי (מזח"ב קכת, ב. ועוד). תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג. וראה ד"ה באתי לגני ה'שי"ת פ"א.
117) זח"ג עא, ב. הובא ונת' באגה"ק סכ"ז וביאורה (קמו, א ואילך).

האמיתית והשלימה, שלימות הגילוי ד"אתפריעו כל נהורין", "והי' לך הוי' לאור עולם"¹²².

יד. מזה מובן הלימוד עתה מ"בא אל פרעה":

דובר כמ"פ שכבר "כלו כל הקיצין"¹²³ וסיימו הכל, והגאולה היתה צריכה לבוא כבר מזמן, ומפני טעמים שאינם מובנים כלל וכלל עדיין לא באה.

מזה מובן, שעכ"פ כעת, צריכה הגאולה לבוא תיכף ומיד ממש. ובלשון העולם: זהו הזמן הכי נעלה ("העכסטע צייט") לגאולה האמיתית והשלימה!

ולהעיר, שבלשון "הזמן הכי נעלה" ("העכסטע צייט") מרומז תוכן הגאולה — ש"זמן" הקשור עם מדידה והגבלה (עבר הוה ועתיד), נעשה ("הזמן) הכי נעלה", באופן שאין למעלה הימנו. כלומר, שהגבול (זמן) עצמו נעשה בלי גבול (הכי נעלה), עד שמתאחדים ממש, ע"ד המדובר לעיל בענין "אתפריעו כל נהורין".

ואדרבה: עיקר ההדגשה בזה היא על הגבול של "זמן" גשמי — כי ברוחניות (עד לדרגות "הכי נעלות") יש כבר שלימות הענינים עד לשלימות דגאולה (רוחנית), עיניהם הרוחניות דבנ"י רואים כבר את הגאולה; כעת צריך רק לפתוח את העינים הגשמיות, שגם הם יראו את הגאולה כפי שהיא בגלוי לעיני בשר בזמן הזה.

הדור: בדורנו זה נוסף, עד שלא בערך, לגבי הדורות שלפנ"ז בעבודה הפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, הן בריבוי השפע (הספרים הנדפסים וכו'), והן בעשיית כל העולם, עד לחוצה שאין חוצה ממנו, כלי לקבלת האורות הגדולים, הן בנוגע לבנ"י — ע"י התרי"ג מצוות, והן בנוגע לאוה"ע — ע"י הפצת השבע מצוות בני נח¹²¹, כך שמאירים את כל העולם עם "נר מצוה ותורה אור" באופן ד"אתפריעו כל נהורין", שכל אחד יכול לקבל את האור כנשמה בריאה בגוף בריא,

עד שרואים בפועל (כמדובר כמ"פ לאחרונה) שאומות העולם בכוכ"כ מדינות מסייעים לבנ"י בעבודתם (ע"ד ויותר מכפי שהי' ביציאת מצרים), עד שגם במדינה ההיא שהיתה סגורה ומסוגרת ריבוי שנים, ולא נתנו ליהודים לצאת ממנה, ולא איפשרו להם לקיים תומ"צ בשלימות וכו' — הרי לאחרונה נשתנתה מן הקצה אל הקצה, וכעת לא זו בלבד שמאפשרים ליהודים להתנהג כרצונם, ומאפשרים להם לצאת משם, אלא גם — מסייעים להם בכך.

עד שרואים כיום בפועל, שנוסף לזה שבנ"י עומדים "הכן כולכם" לגאולה, גם אוה"ע עומדים "הכן כולכם" שבנ"י יצאו כבר מהגלות וילכו לארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה, ונשמות בגופים בלי שום הפסק כלל, באים מיד לתכלית השלימות ד"בא אל פרעה" בגאולה

122 ישע"י ס, יט.

123 סנהדרין צו, ב.

121 ראה רמב"ם הלי' מלכים פ"ח ה"י.

הגדולים", תושב"כ ותושבע"פ, נגלה דתורה ופנימיות התורה,

כולל ובמיוחד — ע"י ההוספה בלימוד תורתו של בעל ההילולא וקיום הוראותיו.

וכל זה בהדגשה — שכל אחד יקבל על עצמו שהלימוד בתורתו של בעל ההילולא ישלים וימלא גם מה שנחסר בהתפשטות והפצת המעיינות בגלל המניעה ועיכוב בכח הדיבור דבעל ההילולא, הן ע"י לימודו הפרטי בדיבור והן בהפצת המעיינות חוצה לאחרים.

טז. ובפרטיות יותר — בעל ההילולא התמסר לכל סוג מבני"י לפי ענינו כפי שראו את הפנים הצהובות ושמחות שהראה בעל ההילולא לכל יהודי, אנשים נשים וטף — אנשים לפי ענינם, נשים — לפי ענינן, וטף — לפי ענינם.

ובזה הוא אחד מחידושיו של נשיא דורנו, שבשנותיו האחרונות בפרט מסר נפשו על הפצת התורה והיהדות — ובמיוחד לימוד התורה וחינוך — דנשי ובנות ישראל ושל טף בישראל. (דבר חידוש לנשיא בישראל).

והגם שמצינו דוגמתו בגדולי ישראל בשנים שלפני"ז [כידוע ממכתביהם וכיו"ב], ה"ז לא התקבל אצל כולם, ואפילו אלו שנתקבל אצלם — ה"ז הי' עם כמה הגבלות; משא"כ פעולותיו של בעל ההילולא בזה התפשטו והגיעו לריבוי מקומות בעולם, והולך ומתפשט, ועי"ז נוסף שלא בערך בלימוד התורה דנשי ובנות וטף בישראל.

וכמובן גם בפשטות: עיקר הגעגועים לגאולה הם לא מצד הרוחניות והנשמה, כי מצד רוחניות — הנשמה בשלימות וכל הענינים בשלימות (והגם שיהודי נמצא נשמה בגוף בעולם הזה הגשמי, הרי מצד הנשמה והרוחניות לא מורגש חושך העולם), משא"כ מצד גשמיות הענינים של הגוף, שם בעיקר נרגש ההעלם והסתור, ובמילא — ה"ז מעורר את הגעגועים לגאולה.

והחידוש בגאולה הוא בכך, שהגילוי ד"אתפריעו כל נהורין" יהי גם בגשמיות העולם הנראה לעיני בשר, במקום וזמן גשמי, שיעשה דירה לו ית' בתחתונים. ואדרכה: בזה מתבטאת השלימות גם ברוחניות (שלכן לע"ל הנשמה ניזונית מן הגוף), משום כך הגאולה בגשמיות תביא גאולה בכל העולמות והדרגות למעלה.

טז. ובנוגע לפועל:

בעמדנו בימי ההכנה ליו"ד שבט, יום ההילולא של נשיא דורנו — כשנוספת עלי' בנשיא הדור כ"ק מו"ח אדמו"ר, ועל ידו — בכל אנשי הדור, נשי הדור וטף הדור — צריך כל יהודי בדורנו, אנשים נשים וטף, לקבל החלטות טובות בנוגע לכל הענינים שתבע בעל ההילולא, החל מ"נר מצוה ותורה אור", לימוד התורה (תושב"כ ותושבע"פ) וקיום המצוות בהידור, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע להזולת — העבודה והפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, באופן ד"בא אל פרעה", לעשות כל יהודי לכלי לקבלת "אתפריעו כל נהורין" ד"שני המאורות

מאיר את כל החדר בקדושה — ע"ד הענין ד"אתפריעו כל נהורין".

[משא"כ מצוות אחרות, יכולות להיות באופן שמצוה אחת מחולקת מחברתה. וכדיוק לשון חז"ל¹²⁶ "מלאין מצוות כרמון": הוא אכן מלא מצוות, אבל הם מחולקות זו מזו ומכוסות, בדוגמת הגרעינים ברימון].

ועפ"ז מובן ג"כ, איך ע"י נשי ובנות ישראל מיתוסף בקיום המצוות דכל בני ביתם, גם של הבעל והבנים. וכפשטות הענין: הדלקת נרות שבת היא הפתיחה שמכניסה את כל השבת עבור כל בני הבית, ורק לאח"ז באים תפלות השבת והקידוש של האנשים. ועד"ז בכללות יותר — כמאמר הגמרא¹²⁷ שע"י הדלקת נרות שבת קודש, זוכים לבנים תלמידי חכמים, "דכתיב כי נר מצוה ותורה אור . . . ע"י נר מצוה דשבת . . . בא אור דתורה"¹²⁸.

ויש לומר שזה מרומז גם בגימטריא של "נר"¹²⁹ — רמ"ח מצוות עשה חדורים ומונהגים ע"י שני הקוים דאהבה ויראה.

יז. ובכללות — הלימוד מכך, שעבודתו של יהודי צריכה להיות באופן ד"אתפריעו כל נהורין", שכל מציאותו חדורה ב"נר מצוה ותורה אור", ועושה עבודתו עם נשמה בריאה וגוף בריא, בדוגמת כהן גדול שהוא שלם בכל (כנ"ל ס"ח).

מזה ישנה ההוראה — שחזוק הפעולות בקשר ליו"ד שבט צריך להיות עם כל הסוגים בבנ"י, אנשים נשים וטף, וכל סוג — לפי ענינו. והדגשה מיוחדת על פעולות עם נשי ובנות ישראל וטף, שנוסף לעבודתם בעצמם, נפעלת עי"ז הוספה גם בעבודת כל בני הבית, כולל האנשים: ייחודם של הטף הוא בכך שמחנכים אותם קמעה קמעה, לפי הכלים שלהם, באופן שיוכלו לקבל. ובלשון הכתוב¹²⁴ — שיוסף (ועד"ז יוסף בדורנו) הכין "לחם לפי הטף". ונוסף לזה: טבע הטף לפרר את האוכל¹²⁵, שע"ז יכול המאכל להגיע גם לאחרים שאינם יכולים לקבל יותר מאשר פירורים קטנים.

ועד"ז בנוגע לנשי ובנות ישראל: בין המצוות המיוחדות של נשי ובנות ישראל — הדלקת נרות שבת קודש ויום טוב. שזהו גם מזידושי דורנו — שניתוסף ריבוי גדול הנשי ובנות ישראל המדליקות נרות שבת קודש ויו"ט, ועי"ז מאירים את בתיהם והעולם ב"נר מצוה ותורה אור", עד לאופן ד"אתפריעו כל נהורין".

כנראה בפשטות, שכאשר מדליקים נר נעשה כל החדר מאור באור הנר. ולהיותו נר קדוש, שבירכו עליו, ה"ה

(124) ויגש מז, יב.

(125) ראה פסחים י, ב. וראה מפרשים ע"ה פ ויגש שם (לק"ט, רא"ם ושפ"ח לפרש"י), דזהו הרגשת הכתוב "לחם לפי הטף", כי מצד טבעם לפרר, צריך ליתן להם יותר משיעור אכילתם. וראה שיחת ש"פ ויגש תנש"א הערה 47 (התועודיות תנש"א ח"ב ע' 90).

(126) חגיגה בסופה. וש"נ.

(127) שבת כג, ב.

(128) פרש"י שם.

(129) ראה חז"ב קסו, ב. לקו"ת בהעלותך לג,

ג. שלח מד, ד. ובכ"מ.

כולל, שכל אחד משתתף בכל הפעולות והמנהגים הקשורים עם יו"ד שבט, החל מהתוועדות שעורכים בכל מקום ביום זה, ובשבתות שלפניו ושלאחריו —

שעוד לפני זה יהי "הקיצו ורננו שוכני עפר", ובעל ההילולא בראשנו, ותיכף ומיד ממש, בפירוש הממשי של "ממש" — כידוע¹³³ שצדיקים קמים בתחה"מ מיד, וחוגגים יחד איתו את יום ההילולא,

ותיכף ומיד ממש נעשה "בשלח פרעה את העם"¹³⁴, "ובני ישראל יוצאים ביד רמה"⁹⁰ — שיוצאים מהגלות והולכים לארץ הקודש, וירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי, ולקדש הקדשים,

ה' ימלוך לעולם ועד¹³⁵.

ואפילו אם ישנו ח"ו הפסק וירידה "ברגע קטן עזבתיך"¹³⁰, שחסר אב או אם ר"ל (מכיון שהגאולה עדיין לא באה בפועל) — הרי זו ירידה צורך עלי', רק כדי להגיע לדרגא נעלית יותר בגילוי ד"בא אל פרעה", הן כנשמה, ועוד ועיקר — בכני ביתה, הבנים ובעיקר הבנות, שיראו למלאות ולהמשיך לעשות את עבודתה בחיים, ברוח שהחדירה ע"י חינוכם, כי ע"י "זרעה בחיים", "אף היא בחיים"¹³¹.

ובכללות — שע"ז יתווסף עוד יותר בגילוי הנשמה בכחי' שושנה¹³², המקבלת מהקב"ה הנקרא שושן, עד שנעשית התאחדות גמורה ד"ישראל יקוב"ה כולא חד".

יח. ויהי רצון, שע"י עצם קבלת ההחלטות בקשר עם יו"ד שבט —

(130) ישע"י נד, ז.

(131) ראה תענית ה, ב.

(132) ראה זח"ג קז, א. סה"מ תקס"ח ע' צ. וראה

ספר הליקוטים דא"ח-צ"צ ערך שושנה. וש"נ.

(133) זח"א קמ, א.

(134) ר"פ בשלח.

(135) שם טו, יח.